

Medezeggenschap is partnerschap

De herziene brochure met deze naam verschijnt binnenkort. De eerste uitgave was een groot succes en is op de NOT van 2005 gelanceerd. In totaal zijn er in 2005 ruim 40.000 exemplaren van uitgereikt of toegezonden!

Het is ook een pakkende titel.

Vaak ook helaas niet méér dan dat: een titel. Veel onderwijsorganisaties hebben een prima relatie tussen (G)MR en bestuur/management. Maar bij ook veel ligt het sentiment bij het bestuur of het management tussen twee uitersten: óf de (G)MR is "a pain in the neck", óf "het blijft trekken aan een dood paard".

En bij (G)MR-en? Hoe vaak is voor teamleden het zitting nemen in een (G)MR een "verplicht nummer", omdat er toch iemand in moet? En hoe vaak haken ouders af door de vaak met "geheimtaal" (wat vriendelijker "vakjargon" geheten) doorspekte stukken?

Het allertrieste is de situatie, dat geen van beide partijen (eigenlijk partners, dus) er (veel) nut in zien: "we moeten nog even

langs de (G)MR" of "we moeten er nog even "ja" op zeggen".

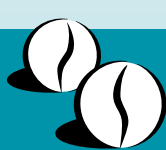
En dat, terwijl er steeds méér te kiezen en te bepalen valt! Terwijl een goed gesprek (dus méér dan het uitwisselen van documenten) beiden veel te bieden heeft. Voor het bestuur/management: niet alleen als een (G)MR goede ideeën heeft, maar vooral doordat de vragen van de (G)MR je nog eens sturen in wat je wilt en bij de vraag of het allemaal wel kan en zinvol is. Maar ook voor de (G)MR: dé kans om vanuit de praktijk van de werkvloer of de wensen van de ouders ideeën naar voren te brengen en te laten meenemen in het beleid.

Dat bedenkt niet ik van achter mijn bureau. Dat zeggen degenen waar het goed gaat.

Inmiddels zal het voor iedereen duidelijk zijn: medezeggenschap is er en blijft er. Laten we ons dan realiseren dat we er ook wat, en vaak veel, aan kunnen hebben. Als we het werk van de (G)MR zinvol maken, met serieuze dialogen in normaal Nederlands op het moment dat er nog invloed uitgeoefend kan worden, dan is het geen "verplicht nummer" meer. En hoeft je als ouder geen cursus onderwijstaal te volgen. En hebt u als bestuur of management veel meer draagvlak.

Partnerschap. Het klinkt zo logisch....

Monica van der Hoff-Israël
Projectleider

Workshop jaarverslag voor (G)MR

Volgend jaar is het zo ver. In 2007 zullen alle medezeggenschapsraden van eenpitters en gemeenschappelijke medezeggenschapsraden van besturen met meer dan één school het jaarverslag van hun bestuur voorgelegd krijgen.

In dat jaarverslag zijn opgenomen de jaarrekening (balans, exploitatierekening en toelichtingen daarop) en het bestuursverslag. In het bestuursverslag legt het bestuur de relatie tussen de beleidsplanning, de beleidsuitvoering en de beleidsbewaking ten aanzien van de financiële cijfers zoals in de jaarrekening opgenomen. Bovendien geeft het bestuursverslag inzicht in de toekomstige (financiële) ontwikkelingen. Een volledig bestuursverslag geeft dan ook de "diepte" aan de jaarrekening: een analyse van de financiële situatie en van het (positieve of negatieve) resultaat, verslag van de gang van zaken en een toekomstbeeld.

Het jaarverslag geeft zo een goed beeld hoe het er met het bestuur en de scholen voor staat en biedt daarmee een toetssteen voor het beleid van het bestuur. Daarmee is het jaarverslag een van de belangrijkste verantwoordingsdocumenten van het bestuur en toetsingsdocumenten voor de (G)MR.

U, als MR of GMR, moet van dat jaarverslag dan ook iets vinden.

Maar wat? Is vaak de vraag. Het jaarverslag wordt vaak als technisch ervaren, hoe zie je door de bomen het bos, waar moet je nou op letten,

wat voor vragen zou je moeten stellen en hoe kijk je nou aan de hand van zo'n jaarverslag naar het beleid van het bestuur.

Over deze vragen gaat een praktisch gerichte workshop voor leden van de (G)MR, die met het jaarverslag van het bestuur te maken zullen krijgen. Tussen 16.00 uur en 21.00 uur krijgen de deelnemers enige theorie, waarmee zij op hoofdlijnen het jaarverslag kunnen beoordelen. Vervolgens gaan de deelnemers met een praktijk-case (jaarverslag met vragen) in kleine groepen aan de gang. Zij worden daarbij begeleid. Tenslotte zal een tweetal groepen plenair terugkoppelen in de vorm van vragen die zij aan het bestuur willen stellen.

De workshop worden gegeven in samenwerking met CFI en met de onderwijsvakorganisaties.

De workshop wordt voorlopig twee keer gegeven

dinsdag 20 februari in Zwolle,

donderdag 22 februari in Utrecht.

Mocht er voldoende belangstelling zijn, dan zullen er meer georganiseerd worden.

Deze workshop is bedoeld om een zinvol overleg tussen bestuur/management en (G)MR over het jaarverslag te bevorderen.

Aanmelden: www.lumpsumpo.nl/bestuursverslag.

NOT

Op de NOT (Nationale Onderwijstentoonstelling), die wordt gehouden van dinsdag 23 januari tot en met zaterdag 27 januari 2007 staat de projectorganisatie lumpsum po samen met de projectorganisatie WMS in één stand. De nieuwe brochure "medezeggenschap is partnerschap" plus de nieuwe brochure over de WMS kunt u daar krijgen, uiteraard met een aardige gadget erbij!

Wilt u weten hoe het in een vergadering van de (G)MR toegaat of zou moeten toegaan?

In flitsende specials schotelt een bekende Nederlander u een heuse vergadering voor. Zin of onzin, de onderwerpen die ter sprake komen? Zeuren of gelijk hebben? Kom langs en oordeel zelf!

Medezeggenschap in de praktijk

Over de “do’s” en “don’ts” vanuit de vakbond

Vanuit haar ervaring als trainer en adviseur medezeggenschap bij de Onderwijsbond van het CNV constateert Marjolein Hoekstra toch nog wel een enorme achterstand in informatie bij de medezeggenschapsraden: ‘Ze kennen hun plichten niet goed en ze krijgen te laat hun informatie van het bevoegd gezag of overlegpartner.’

Waarbij ze er meteen aan toevoegt, dat er geen kwade opzet achter steekt: ‘Het is eerder een kwestie van nonchalance. In het VO gaat men al wat serieuzer met medezeggenschap om en ook in de BVE-sector is men op dit punt al wat volwassener geworden. Die sectoren zijn er wat meer planmatiger mee bezig. Ook speelt mee, dat in het PO de faciliteiten niet zo goed zijn om medezeggenschap uit te kunnen voeren.’

Lastig

Hoekstra heeft de indruk, dat medezeggenschap voor het PO nog erg nieuw is: ‘Men moet nog wennen aan het feit, dat je bedrijfsmatig moet gaan denken en dat overal financiële paragrafen bij horen. Het gaat immers om de vraag hoe je de kwaliteit van het onderwijs wil verbeteren en hoe je dat dan gaat bekostigen. Dat is voor iedereen, voor directeuren en MR’en nogal lastig.’

Dat is volgens haar niet zo zeer een kwestie van onwilligheid als wel van onwetendheid: ‘Ook directeuren zijn niet altijd goed op de hoogte met de uitvoering van lumpsum, omdat het zich voornamelijk bovenschouls afspeelt. Op vragen van de MR kan dan geen duidelijk antwoord gegeven worden en dat vertraagt de informatiestroom.’

Enthousiast

Aan de andere kant zijn haar ervaringen met het cursuswerk rondom medezeggenschap vanuit de OCNV erg positief: ‘De mensen zijn enthousiast; ze willen er graag wat van maken en ze gaan er dan ook voor. De vroegere “slapende” MR is nauwelijks meer aan de orde. Ze willen werk maken van een actievare rol van de MR; er is overduidelijk de wil om proactief mee te denken in beleidsontwikkeling.’ Vanuit haar ervaring zet Hoekstra enkele “do’s” en “don’ts” op een rij: ‘Zorg er voor, dat je constructief overleg

‘Men moet nog wennen aan het feit, dat je bedrijfsmatig moet gaan denken en dat overal financiële paragrafen bij horen.’

hebt en dat je het beleid op hoofdlijnen volgt, toetst of mede ontwikkelt, afhankelijk wat voor soort MR je wilt zijn.’

Daar hoort voor haar dan meteen de “don’t” bij van: je laten verleiden om op details in te gaan. Daar is de MR voor de OCNV-trainer/adviseur juist niet voor: ‘Het is weer diezelfde onwetendheid, dat mensen op punten en komma’s gaan letten. Terwijl ze juist moeten leren de rode draad in beleidsstukken te zien, die kunnen inkaderen en dan aangeven welke wijzigingen of aanvullingen je wilt voorstellen.’

Fatsoen

Een andere tegenstelling die Hoekstra aansnijdt is die van instemmings- of adviesrecht over bepaalde onderwerpen: ‘Dat wordt veel te zwaar gezien. Als je goed overleg hebt en elkaar goed informeert (ook de achterban), dan is dat eigenlijk niet van belang. Je bent met elkaar meegegaan in de beleidslijn, je

hebt je mening daarover gegeven en in principe ben je het er mee eens of niet. Dan hoef je verder niet te kijken of het nu om instemming of een advies gaat. Het is gewoon een kwestie van fatsoensnormen, van hoe je met elkaar om gaat.’ Eigenlijk zou je volgens haar de wet helemaal niet nodig moeten hebben: ‘Die heb je alleen maar nodig, als het niet goed gaat. Dan moet je helaas terug kunnen vallen op wettelijke bepalingen. Informeer elkaar dus en bespreek de zaken met elkaar; je bent immers van elkaar afhankelijk. Je hebt elkaar nodig, ook al heb je verschillende belangen. Dan wordt het een stuk prettiger!’

Waken

Wat zij nog te veel ziet is, dat het beleid in eerste instantie wordt besproken met andere gremia dan de MR: ‘Daarvoor zou de MR moeten waken. Personeelszaken moeten niet eerst in de personeelsgeleding afgehamerd en leerlingzaken moeten niet eerst in het team afgehandeld worden om daarna aan de oudergeleding voorgelegd te worden. Betrek de ouders in de MR er bij; want die hebben vaak andere alternatieven waarmee je verder kunt komen.’ De conclusie van Hoekstra is dan ook: ‘De MR wordt vaak niet goed gebruikt en men trekt zelf ook niet aan de bel. Met als gevolg, dat beleidskeuzes worden gemaakt waar het niet hoort. Die horen in de MR aan de orde te komen. Beleidsvorming moet plaats vinden in de MR; dan weet men ook waarvoor men daar zit.’

Ervaringen vanuit de veldbenadering

Over knelpunten en wat je daaraan kunt/moet doen

Sinds eind 2005/begin 2006 zet de projectorganisatie – met het “Brandplan medezeggenschap” – intensief in op de (G)MR'en als onderdeel van de veldbenadering. Alle gemeenschappelijke medezeggenschapsraden bij meerpitters en alle medezeggenschapsraden bij eenpitters zijn benaderd door één van de onderwijsorganisaties met het verzoek om een bijeenkomst van de raad te mogen bijwonen. Bij die bijeenkomst is informatie verstrekt over lumpsum en de rol van de (G)MR daarbij, en ook werd besproken of een raad al “klaar” is om te werken met lumpsum.

Houding

Beleidsadviseur medezeggenschap Janny Arends van de VOO, de belangenorganisatie voor het openbaar onderwijs, is nauw betrokken bij de veldbenadering en kent de knelpunten dan ook vanuit de praktijk: onvoldoende kennis van lumpsum en de betekenis daarvan voor de school en gebrekkige communicatie tussen raad en management/bestuur.

Als ze haar ervaringen samenvat, benadrukt ze de houding van management en bestuur: 'Naarmate zij de rol en plaats van medezeggenschap in de besluitvorming over de besteding van lumpsum belangrijker vinden, zie je duidelijk dat de raden meer “lumpsumproof” worden. Dan wordt men goed geïnformeerd en is het overleg goed geregeld. Dan wordt men bijvoorbeeld niet geconfronteerd met reeds uitgestippeld beleid, maar wordt men uitgenodigd om mee te denken over een meerjaren beleidsplan.'

Omslag

Het is volgens haar dan ook een goede zaak, dat de veldbenadering nog enige tijd doorloopt: 'Er is nog een kar te trekken, als het om medezeggenschap gaat.

Daarbij gaat het met name om de omslag in de beeldvorming over lumpsum. Of men het louter ziet als een wijziging in het financieringssysteem of als instrument voor het maken van beleidskeuzes. Geld volgt beleid en niet andersom. Daarom moeten (G)MR-leden in staat worden gesteld beleidsvoornemens en de financiële vertaling daarvan kritisch te beoordelen en te volgen.'

Arends wijst op het belang van scholing voor (G)MR-leden: 'Lumpsumfinanciering geeft schoolbesturen meer beleidsvrijheid. Voor de realisering moet geld vrijgemaakt worden en dat vraagt om het stellen van prioriteiten. Die vergroting van beleidsvrijheid brengt de (G)MR in een sterkere positie, want als gekozen vertegenwoordiger van de ouders of het schoolteam is het je taak de beleidsvoornemens en de financiële vertaling daarvan kritisch te beoordelen en te volgen. Zij moeten zich goed infor-

meren over de (on)mogelijkheden van de lumpsumfinanciering en hun plichten en verantwoordelijkheden kennen. Gezien de doorstroming van vooral ouders in de (G)MR blijft dit een permanent aandachtspunt en daarvoor is dan ook een gevarieerd aanbod van bijeenkomsten beschikbaar.'

Gezamenlijke onderneming

Ook de nieuwe wet op de medezeggenschap, de WMS ziet zij als een stap vooruit, maar het blijft voor haar vooral een zaak van investeren in samenwerking gericht op waar het uiteindelijk om gaat:

'Samenwerking, waarbij het kind in de klas steeds het ijkpunt moet zijn.' 'Zie onderwijs als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en zie de schoolorganisatie als een gezamenlijke onderneming, met eigen taken en verantwoordelijkheden voor elke geleding in

'Naarmate het bestuur de rol en plaats van de medezeggenschap in de besluitvorming belangrijker vindt, zie je dat de (G)MR meer “lumpsumproof” wordt.'

de organisatie. Als het bestuur die grondhouding uitstraalt, dan heeft dat een uitermate positief effect op de kwaliteit van de medezeggenschap,' luidt haar advies op basis van haar ervaringen met de veldbenadering vanuit de Vereniging voor Openbaar Onderwijs.

Bevoegd gezag en medezeggenschap

Over succesfactoren in de communicatie tussen bestuur en MR en mogelijke verbeterpunten

VCO Quercus is met een elftal scholen in Hoofddorp, Badhoevedorp en Abbenes een belangrijke speler in het basisonderwijs in de gemeente Haarlemmermeer.

De symboliek achter de uit het Latijn afkomstige naamgeving – de eik als ontmoetingsplaats en de plek waar belangrijke beslissingen werden genomen – blijkt eveneens van toepassing op de visie op vormgeving van medezeggenschap binnen een schoolorganisatie met lumpsum: ‘Na de fusie van een drietal schoolbesturen keek men eerst nogal sceptisch aan tegen het fenomeen gemeenschappelijke medezeggenschapsraad: elke school had immers haar eigen MR en dat ging toch goed. Vanuit het bovenschools management hebben we de medezeggenschap een impuls gegeven om het te laten uitgroeien tot een belangrijk orgaan binnen de organisatie’, aldus bovenschools directeur Eef Niezing.

Investing

Die impuls vertaalt hij in daden: ‘De opzet is om de medezeggenschap in de lijn bovenschools management - GMR heel duidelijk zichtbaar te houden. De vergaderingen spelen daarin een heel belangrijke rol, want als speler in het veld moet de GMR uitgroeien tot een wezenlijke sparringpartner en dat vraagt van beide kanten een investering. Om dat te stimuleren werken we met een jaarrooster, zodat men weet welke items aan de orde komen en welke beleidsstukken de revue passeren.’

Naast het bijwonen van de GMR-vergadering wijst hij op de constructie om ter voorbereiding op die vergadering met de voorzitter, de secretaris en een algemeen lid van de GMR een stukje voorwerk te doen: ‘Om bijvoorbeeld de financiële en personele aspecten van het bestuursformatieplan door te spreken, want daar leent de voltallige vergadering zich niet voor. Of om elkaar bij te praten over ontwikkelingen, die zich aandienen. Vorig jaar was dat de lumpsum bijvoorbeeld. Andere items die vragen om vormgeving binnen onze scholen zijn de TSO en de NSO; juist ook een tweetal trajecten om daar een afvaardiging van de GMR bij te betrekken.’

‘De opzet is om de medezeggenschap in de lijn bovenschools management – GMR heel duidelijk zichtbaar te houden.’

Korte lijnen

De bovenschools directeur van Quercus kan niet anders dan heel positief zijn over zijn ervaringen met deze opzet: ‘We zijn tot korte lijnen gekomen en de vergaderingen worden druk bezocht. Van alle scholen zijn er meerdere mensen aanwezig en er ontstaan goede gesprekken. Uiteraard heb je vanuit je mandatering van het bevoegd gezag wel veel inbreng, maar daarnaast is er toch de ruimte om als GMR ons te bevragen en mee te denken. Dat is dan ook de aanloop geweest, dat de GMR dit schooljaar gaat uitgroeien tot een volwaardig sparringpartner.’ Dat in de vergadering soms ook wel flink gesteggeld wordt, ontkent hij niet: ‘Ik herinner mij een bespreking van het veiligheidsplan, waarover in eerste instantie geen positief advies gegeven werd. Juist omdat je een goed contact hebt, kom

je via kritisch-constructief overleg toch uiteindelijk tot een aanvaardbaar document.’

Die positieve ervaring krijgt hij ook terug vanuit de GMR: ‘Je merkt duidelijk, dat die informatievoorziening en onze betrokkenheid door de GMR zeer gewaardeerd worden. Ze voelen zich bekend met de lumpsum. Niet in de diepte natuurlijk, maar wel vanuit de veranderende rol die ze toegewezen krijgen. De lijnen ervaren ook zij als kort en daarin komen heel veel zaken voorbij. Niet roepen dus, dat de GMR een noodzakelijk kwaad is. Deze investering in medezeggenschap is eerder een win-win situatie.’

Hij plaatst daar wel een kanttekening bij: ‘Vertegenwoordigers in de GMR zijn verantwoordelijk voor de informatievoorziening van hun achterban, de eigen MR. Dat kent nog wel eens wat knelpuntjes, omdat de overlegintensiteit van de MR op de scholen verschillend is.’

Tijdwinst

Naast de inventarisatie van succesfactoren in de communicatie tussen bestuur en MR – zoals het werken met korte lijnen, het volgen van een jaarrooster en aandacht voor de informatievoorziening – heeft Niezing nog een advies als mogelijk verbeterpunt voor collega’s: ‘Investeer vooral in vooroverleg; het levert je uiteindelijk heel veel tijdwinst op.’

Behandeling WMS Eerste Kamer en inwerkingtreding

Op 28 november 2006 is de nieuwe medezeggenschapswet, de **W(et) M(edezeggenschap) S(cholen)**, in de Eerste Kamer behandeld. De wet is zonder stemming aangenomen.

Belangrijkste punten WMS

- Medezeggenschap blijft een zaak van personeel, ouders en leerlingen gezamenlijk. Er is uiteindelijk niet gekozen voor een gescheiden medezeggenschap, zoals de ondernemingsraad. Binnen het VO en het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) krijgen de leerlingen een eigen leerlinggeleding. De geleding van personeel is in aantal gelijk aan de geleding van ouders en leerlingen gezamenlijk;
- Naast een pakket van gezamenlijke medezeggenschapsbevoegdheden wordt voor geledingen (personeel, ouders en leerlingen) een reeks van zelfstandige instemmingsbevoegdheden geïntroduceerd, zoals bij arbeidsvoorwaarden, de hoogte van de ouderbijdrage en het leerlingenstatuut;
- Indien twee derde van de leden van de medezeggenschapsraad (MR) dat wenst, worden de besprekingen over schoolaangelegenheden gevoerd door middel van overleg met elke geleding afzonderlijk;
- De huidige mogelijkheid op godsdienstige of levensbeschouwelijke gronden een ontheffing te krijgen van de wetgeving, komt te vervallen. Iedere school moet voldoen aan de voorgestelde basisstructuur;
- De Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad (GMR) op bovenschools niveau is niet langer afhankelijk van de MR op schoolniveau voor de overdracht van onderwerpen;
- Een lid van de GMR hoeft niet gelijktijdig lid te zijn van de MR. Wel moeten GMR-leden een band met de school hebben (als ouder of personeelslid). De MR maakt uit wie hij als vertegenwoordiger stuurt;
- Om tegemoet te komen aan enkele geuite bezwaren is in het wetsvoorstel opgenomen dat, met twee derde steun van de (G)MR, onder bepaalde voorwaarden de instemmingsbevoegdheden van de (G)MR onder het adviesrecht kunnen worden gebracht.

kijk ook op www.infowms.nl voor de actuele informatie.

Colofon

De nieuwsbrief "Werk in uitvoering" is een uitgave van projectbureau lumpsum po, dat is opgericht door het ministerie van OCW en vertegenwoordigers uit de tien onderwijsorganisaties: AOb, AVS, Besturenraad, Bond KBO, Concent, CMHF, Onderwijsbond CNV, VBS, VGS en VOS/ABB.

De nieuwsbrief is gericht op iedereen die zich met lumpsum bezighoudt, met name besturen, bovenschools management, schoolleiders, (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraden en stafleden in het primair onderwijs. De nieuwsbrief verschijnt minimaal 4 keer per jaar.

Adres

Lumpsum po
Postbus 2511
3500 GM Utrecht
t 030 292 7881
www.lumpsumportaal.nl

Redactie

Karen Titulaer
redactie@lumpsumpo.nl
t 030 292 7881

Extra exemplaren

Bertina Zinger
info@lumpsumpo.nl
t 030 292 7881

Ontwerp en opmaak

Drupsteen + Straathof,
Den Haag

Fotografie

Marco Beets

Cartoon

Mirjam Vissers

Drukwerk

Drukkerij A-twee,
Waddinxveen